

ПАТЕНТНЕ ТА АВТОРСЬКЕ ПРАВО: СЬОГОДНІШНІ ЗАКОНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі аналізується сучасний стан патентного та авторського права в контексті розвитку цифрових технологій та штучного інтелекту. Розглядаються основні проблеми, пов'язані з патентуванням винаходів, створених ШІ, та правовим статусом контенту, згенерованого алгоритмами. Досліджуються виклики, спричинені цифровою епохою, зокрема піратство та нелегальне копіювання контенту в Інтернеті. Особливу увагу приділяється міжнародним угодам та перспективам розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності, включаючи впровадження нових технологій та забезпечення балансу між захистом прав авторів та доступом до інформації.

Ключові слова: патентне право, авторське право, інтелектуальна власність, цифрові технології, штучний інтелект, міжнародні угоди.

Abstract

This paper analyzes the current state of patent and copyright law in the context of the development of digital technologies and artificial intelligence. The main issues related to patenting inventions created by AI and the legal status of content generated by algorithms are considered. The challenges posed by the digital era, including piracy and illegal copying of content on the Internet, are explored. Particular attention is paid to international agreements and prospects for the development of intellectual property legislation, including the introduction of new technologies and ensuring a balance between copyright protection and access to information.

Keywords: patent law, copyright, intellectual property, digital technologies, artificial intelligence, international agreements.

Вступ

В епоху цифрових технологій та штучного інтелекту інтелектуальна власність відіграє ключову роль в економіці та культурі. Захист авторських і патентних прав стимулює інновації, але потребує адаптації до нових викликів.

Метою роботи є аналіз сучасного стану патентного та авторського права, виявлення проблем, спричинених цифровими технологіями, та дослідження перспектив розвитку законодавства на основі міжнародних угод та наукових праць.

Результати дослідження

Інтелектуальна власність є основою розвитку науки, культури та економіки, а її ефективний захист сприяє появі нових технологій і творчих досягнень. Патентне право регулює охорону винаходів, корисних моделей та промислових зразків. Основоположними документами в цій сфері є Паризька

конвенція про охорону промислової власності та Договір про патентну кооперацію (РСТ), які спрощують міжнародне патентування. На рівні національного законодавства багато країн гармонізують свої норми із міжнародними стандартами, що дозволяють розширити можливості для винахідників та компаній [1].

Попри позитивні зміни, залишається низка проблем. Патентування є складним і дорогим процесом, особливо для малого бізнесу та незалежних розробників. Крім того, законодавство ще не дає чіткої відповіді на питання про патентування технологій, створених штучним інтелектом. Чи може ШІ бути автором винаходу? Досі тривають дискусії щодо можливих шляхів регулювання цієї сфери.

Авторське право, яке охороняє твори літератури, мистецтва, науки та програмне забезпечення, також стикається з викликами. Зокрема, цифрова епоха спричинила масштабне поширення піратства та нелегального копіювання контенту. Бернська конвенція забезпечує міжнародний захист авторських прав, а Директива ЄС щодо авторського права в цифрову епоху стала одним із ключових правових механізмів боротьби з незаконними використаннями контенту в Інтернеті.

Водночас законодавство шукає баланс між правом на вільний доступ до інформації та захистом авторських прав. Одним із найбільших суперечливих питань є правовий статус контенту, створеного штучним інтелектом. Якщо алгоритм генерує музику чи зображення, кому належать права на цю роботу? Відповіді на ці питання можуть суттєво змінити підхід до регулювання авторського права у найближчому майбутньому [2-4].

Розвиток цифрових технологій та глобалізація вимагають реформування існуючих правових норм. У перспективі можливе впровадження єдиних міжнародних стандартів для захисту цифрового контенту, використання блокчейн-технологій для підтвердження авторських прав, а також створення нових правових механізмів для регулювання діяльності штучного інтелекту. Важливим завданням залишається забезпечення балансу між захистом прав авторів та доступом до знань і культурних гадань суспільства.

Патентне та авторське право є важливими інструментами захисту інтелектуальної власності. Проте глобалізація, цифровізація та розвиток нових технологій ставлять перед правовою системою нові виклики. Подальша еволюція законодавства має забезпечити ефективний захист прав творців, водночас зберігаючи можливість для розвитку науки, культури та технологій у відкритому інформаційному просторі.

Висновок

Можна стверджувати, що патентне та авторське право залишаються ключовими інструментами захисту інтелектуальної власності, стимулюючи інновації та творчість. Однак, сучасний світ, позначений стрімким розвитком цифрових технологій та штучного інтелекту, вимагає від правової системи постійної адаптації.

Існуючі міжнародні угоди, такі як Паризька конвенція та Бернська конвенція, створюють фундамент для захисту інтелектуальної власності, але потребують модернізації у відповідь на нові виклики. Зокрема, питання патентування винаходів, створених штучним інтелектом, та правовий статус контенту, згенерованого алгоритмами, залишаються відкритими та потребують чіткого правового регулювання.

Цифрова епоха також загострила проблему піратства та нелегального копіювання контенту, що вимагає ефективних механізмів боротьби з порушеннями авторських прав в Інтернеті. Водночас важливо забезпечити баланс між захистом прав авторів та правом на вільний доступ до інформації.

У перспективі необхідно впроваджувати єдині міжнародні стандарти для захисту цифрового контенту, використовувати новітні технології, такі як блокчейн, для підтвердження авторських прав, та створювати правові механізми для регулювання діяльності штучного інтелекту.

Отже, подальша еволюція законодавства у сфері інтелектуальної власності має забезпечити ефективний захист прав творців, водночас зберігаючи можливість для розвитку науки, культури та технологій у відкритому інформаційному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Офіційний сайт. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2610-wipo>
2. Електронний архів КПП ім. Ігоря Сікорського. Інтелектуальна власність та патентознавство. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44252/1/Intelektualna_vlasnist_2021.pdf
3. Науковий журнал Острозької академії. Особливості правового захисту міжнародних авторських прав. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18pnvmap.pdf>
4. Репозитарій Харківського біотехнологічного університету. Інтелектуальна власність, патентознавство, авторське право. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4459/1/KL_IV_19_Eq.pdf

Гнатюк Софія Олександрівна - студентка групи ЕК-226, факультет менеджменту і безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sonyahnatiuk@gmail.com

Науковий керівник: **Кукель Галина Сергіївна** – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail : kukel@vntu.edu.ua

Hnatiuk Sofiia O. – *Department of Management and Security, Vinnytsia Technical National University, Vinnytsia*, e-mail: sonyahnatiuk@gmail.com

Supervisor: **Kukel Halyna S.** – Cand. Sc. (Econ), Associate Professor at the Department of management, marketing and economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail : kukel@vntu.edu.ua